

אמר רב אשי: אמר קרא במשכב הזב, שמתמא באבן מסמא: "והנושא אותם".

"אותם" — מיעוטא הוא⁽⁷⁾.

שנינו במשנה: ובשר המת מטמא לח ויבש.

והוינן בה: מנלן שבשר המת מטמא אפילו כשיבש?

אמר ריש לקיש: אמר קרא "לכל טומאתו" — לכל טומאות הפורשות ממנו, בין לח ובין יבש.

בטומאת זב התחדש דין מיוחד של "אבן מסמא".

אבן מסמא היא אבן גדולה, שאין דרכה להנשא מחמת כובדה. ולכן, אם היו תחתיה כלים או בגדים, ומעליה דברים המטמאים את הנושא אותם — אין הבגדים והכלים שתחת האבן נטמאים מדין "נושא".

חוץ מאשר טומאת זב, שחידשה בו התורה שמתמא אפילו באבן מסמא. אי מה היא, הנדה או הזבה, מטמאה באבן מסמא, את הכלים או הבגדים שתחת האבן הגדולה, אף מדה הזבה נמי מטמאה באבן מסמא?⁽⁶⁾

ממושב ומשכב הוא לטהרו לגמרי, כל שאינו ראוי למושב ומשכב. והוכיחו כן מהתורת כהנים. אך בביאור הגמרא הסכימו עמו שהוצרכנו למיעוט אבן מסמא מטומאה קלה, שכל טומאת אבן מסמא היא לטומאה קלה, אף שנתמעט מטומאת מושב ומשכב. וראה תוס' כאן [ד"ה אף וד"ה אבן] שכל עיקר טומאת אבן מסמא היא רק טומאה קלה, ולא טומאה חמורה.

7. נציין בקצרה שיטות הראשונים ברבותא של טומאת אבן מסמא:

א. שיטת רש"י בסוגיין [ד"ה אין] שהרבותא היא בטומאת משא, שעל אף שהיא אבן גדולה שאינה ראויה להיטלטל, והיה מקום לומר שאין בה "מעשה משא", קא משמע לן שמתמא במשא.

ורש"י הולך כאן לשיטתו, שפירש [בד"ה היא] שהמיעוט הראשון, "היא" ולא דמה, ממעט שאין הדם עושה משכב אב הטומאה, אבל מטמא הדם את שתחתיו משום משא, להיות ראשון. ומבואר, שכל משכב הזב נטמא גם משום משא, ועל זה קאי המיעוט השני של דם הנדה באבן מסמא, שכאשר המשכב נושא

הסדרי טהרה [ק"צ סוס"ק ל"ג] העלה לפי דברי רש"י כאן שאם נמצא כתם על דבר שאינו מקבל טומאה המונח בכלי המקבל טומאה, טמאה, הואיל והדם מטמא הכלי במשא. והמנחת חנוך [קסא] כתב, שרוב הראשונים סוברים שאין בכך טומאת משא לפי שאינה אלא באדם, ופסק כן להלכה לסמוך בכתמים דרבנן. אך לכאורה, אם האשה עצמה מחזיקה דבר שאינו מקבל טומאה שעליו הכתם, נטמאת האשה משום כתם. אמנם ראה בפרדס רימונים [בפתיחה לסי' ק"צ סוס"ק ד] דפשיטא ליה שאינה טמאה. והטעם פשוט, שכל טומאת האשה הוא מפני שמטמאין העד, ואם מטהרינן לעד הרי גם האשה טהורה. וראה נודע ביהודה [יו"ד נ"ב] ובשו"ת דברי חיים [ח"ב פ'].

6. ר"ת [בתוס' בעירובין כז א] מוכיח כשיטתו [ראה הערה קודמת] מכך שהיתה הוה אמינא שיטמא דם הנדה באבן מסמא אף לאחר שכבר נתמעט מתורת משכב ומושב, והרי כל טומאת אבן מסמא היא מתורת מושב ומשכב, ובהכרח שיש צורך במיעוט נוסף שלא תהיה אף טומאה קלה. והתוס' שם חלקו עליו, שודאי המיעוט